

Handläggare
Jean-Louis Dessalles
08-508 26 752**Till**
Trafiknämnden
2021-08-26

Grönare Stockholm etapp 1, slutredovisning. Bodholmsgången, Skärholmens centrum.

Sammanfattning

Bodholmsgången är ett viktigt gångstråk och entré till Skärholmens centrum. Detta var mörkt och hade eftersatt underhåll och upplevdes som otryggt.

En förbättrad miljö och trygghet har byggts upp genom ny markbeläggning, nya träd och planteringar, ny möblering med fler sittplatser samt förstärkt belysning.

Upprustningen budgeterades till 4,0 mnkr, slutlig utgift 5,3 mnkr. Avvikelsen hänförs främst till förändrade mängdbehov av natursten och ökade kostnader för marktegel.

Bakgrund

Upprustningen av Bodholmsgången, som är ett viktigt stråk och en entré in till Skärholmens centrum med simhall och Stockholms stadsteater intill, var kopplat till ett föregående Lokalt utvecklingsprogram (LUP). Platsen i en av stadens största centrum behövde renoveras och uppgraderas för att tillgodose tillgänglighet, social trygghet, trafiksäkerhet och tillskapa grönare attraktiva offentliga rum med sittplatser. Nya planteringar samt träd ger både ett behagligare mikroklimat men förstärker också den biologiska mångfalden och blomsterprakten. Upprustningen stöder sig på fleråriga medborgardialoger, dialog med stadsteatern och Skärholmens simhall samt stadsdelsförvaltningen.

Trafikkontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 752
Växel 08-508 27 200
jeanlouis.dessalles@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Resultat

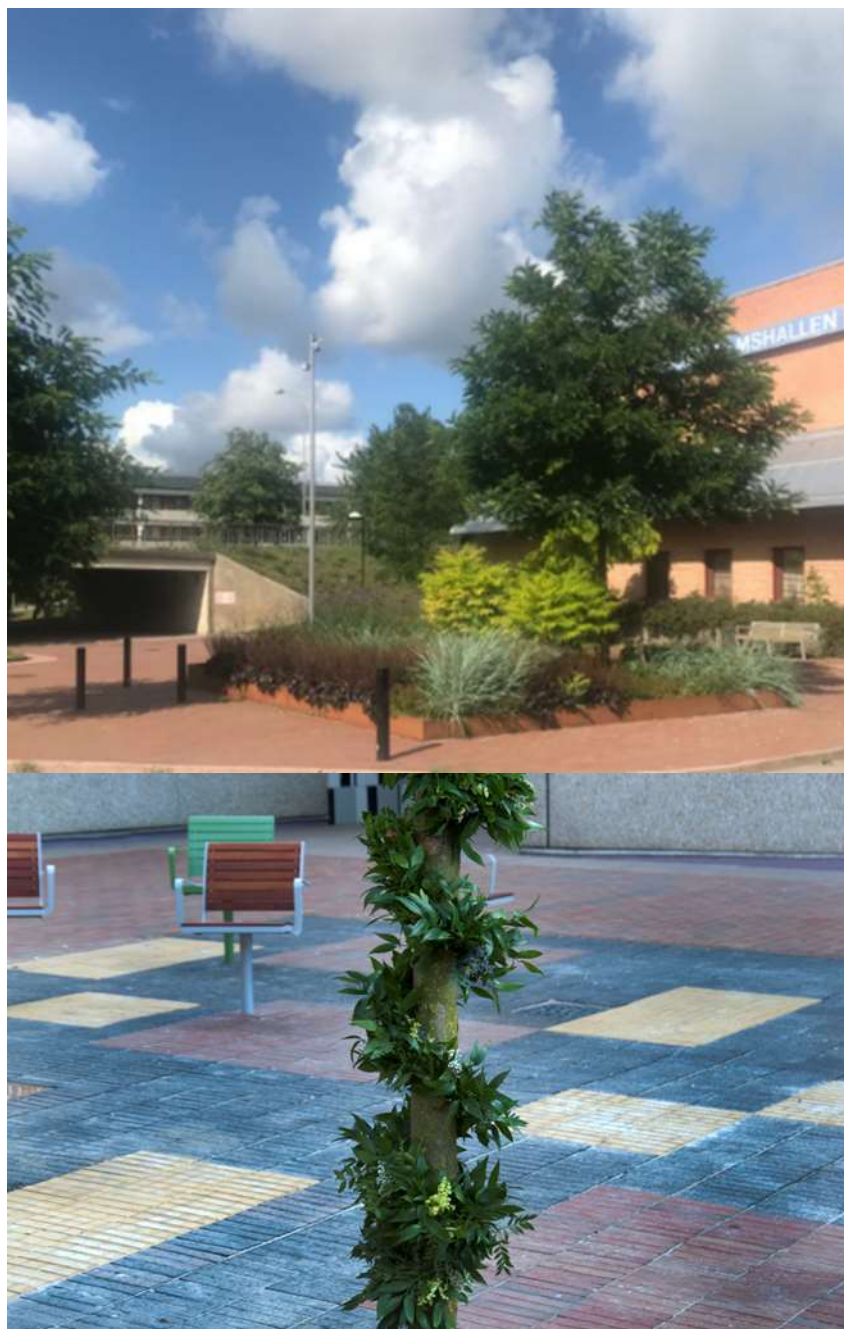
Genomförd lösning

Bodholmsgången har blivit ett attraktivt stråk och entréplats till Skärholmens centrum med nya blomsterplanteringar, nya träd, nya möbler och fler sittplatser samt ny belysning. Granithällar har lagts om för ett jämnt och plant golv samt trafik hinder i form av pollare för att säkerställa trygghet och säkerhet.

Nya träd, olika sorter av Robinia, med ett skirt lövverk och blomning som gynnar pollinatörer planterades i generösa genomgående växtbäddar med klimatsmarta skelettjordar som också tar hand om dagvattnet. Pilträden som växte här hade intorkade/döda delar och riskfyllda svaga grenar samt rotsystem som lyfte upp marken med snubbelolyckor som påföljd. En grupp lindar i för trånga växtbäddar hade mycket svag vitalitet med döende grenar.

Bilderna ovan visar platsen 2017 med trasig och uppbruten markbeläggning på grund av pilträdens rotsystem och olovlig biltrafik. Bodholmsgången och entréplatsen kändes som en baksida som hade glömts bort. Detta är en viktig entré med inomhusbadet på ena sidan med många besökare och Stadsteatern intill samt skolbyggnad till höger.

Ett ”rum i rummet” har istället skapats under en ny grupp av träd i form av en matta med olikfärgade geometriska mönster hämtad från 60-talet som ger identitet och upplevelse. Flera snurrfätöljer har placerats som gör det hela till ett litet eget vardagsrum med 60-tals anda och koppling till Skärholmens generation anno 1968.

Måluppfyllelse

Bodholmsgången har återfått sin forna glans och samtidigt fått en uppgradering från vår tid och kan nu stolt visa upp sig för boende och besökare. En grönare och mer inbjudande miljö har skapats

invid Stadsteatern och simhallen. Platsen känns både mer attraktiv och trygg att passera eller att slå sig ner i, vid de nya frodiga planteringarna och under de nya träden. En lugn oas har skapats vid sidan av det pulserande Skärholmstorget som bildar en grön länk ut mot centrets periferi, bostadsområdena och parkstråken. Ett tillskott av lite mer informella sittplatser i form av snurrstolar på en matta av geometriska mönstersatta och olikfärgade tegelstenar à la 1960-tal.

Projektets genomförande och tidsplan

Projektet hade sitt ursprung i LUP och hade redan påbörjats med programarbete, dialog och projektering. Därför kunde arbetena påbörjas redan under hösten 2017 med trafikkontorets ramavtalade entreprenad. Utförandet pågick under hela vintern/våren 2017/2018 ganska obehindrat av vintervädret.

Markarbetena var dock tidskrävande med tunga granithällar att hantera samt att många av de befintliga stenarna var satta i betong vilket ingen hade förutsett. Detta gjorde att flera hållar hade gamla betongssulor som omöjliggjorde återanvändningen, vilket ledde till fler kompletterande leveranser från granitleverantören.

Den modernistiska mattan i olikfärgade tegelstenar hade bytt leverantör och agentur vilket försenade leveranserna och fördyrade materialet. Därtill fanns en på marknaden godkänd avvikelse eller differens på stenarna mellan -4 till + 4mm jämfört med produktens presenterade dimension, här tjockleken, vilket gjorde att det blev svårare att lägga stenen och mönstret.

Ett mönstrat golv med olika geometriska former kräver en precision och ett hantverksmässigt högt genomförande. Det är därför viktigt att entreprenören har den yrkeskunskap och kompetens som krävs för att lägga marksten i sådan form samtidigt som tidplan och kvalitet/detaljfinish inte rubbas.

Gällande befintliga naturstenshällar måste man planera in att vissa kan vara satta i betong även om gamla ritningar påvisar något annat, vilket gör att utförandet tar lite längre tid samt kostar mer. Tidplanen höll dock och det blev det första projektet inom Grönare Stockholm att invigas, den 7 juni 2018.

Intressenthantering och kommunikation

Information om det pågående projektet har skett med stadsdelsförvaltningen, stadsteatern och simhallen. I och med att projektet var ett LUP-projekt fanns det redan en förankring inom stadsdelen och boende. Projektet fanns tidigt utlagt på stadens hemsida och stora informationstavlor sattes upp i god tid innan arbetena för att flagga det hela.

Tiden för invigning kommunicerades i god tid för att få lokal uppmärksamhet. Det blev en lyckad invigning med trafikborgarråd Daniel Helldén den 7 juni 2018 med vackert väder, kaffe och bullar samt tablettaskar populära under 60-talet och med musik från 1968.

Trafikkontoret passade även på att marknadsföra och informera vad Grönare Stockholm projektet innebär.

Ekonomi

	Beslutat belopp (mnkr)	Utfall (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Utgifter			
Utredning och projektering	0,4	0,4	-
Byggherrekostnader inkl. byggledning och risk	0,3	0,3	-
Entreprenad	3,3	4,6	1,3
Index			
Summa utgifter	4,0	5,3	1,3
Inkomster			
Summa inkomster			
Netto	4,0	5,3	1,3

Avvikelsen och fördyringen förklaras av flera olika skäl. Bodholmsgången var ett mindre projekt inom LUP och var menad som en enklare upprustning av platsen där det mest elementära skulle åtgärdas med några enstaka uppgraderingar och nytillskott. Budgeten på 4,0 mnkr var en någorlunda gissning då ingen kalkyl hade tagits fram. Då det blev ett projekt inom det stora Grönare Stockholm projektet, satsades det lite mer på platsen för allas glädje. Samtidigt är hårdgjorda torgytor eller mer påkostade gångytor med natursten alltid dyra platser att upprusta när hög kvalitet på material och detaljer eftersträvas.

Fördyring kan härledas till:

- Ett stort antal av de befintliga granithällarna som skulle återanvändas var satta i betong vilket gjorde det omöjligt att återanvända om man inte med en dyrbarare process knackar loss den gamla betongen och riskerar skada naturstenen. Därför behövdes det fler granithällar
- ”Den modernistiska mattan” som projekterades med marktegel i olika färger samordnades med en leverantör. Det visade sig sedermera att denna hade bytt leverantör med dyrare materialpriser och dyra transportkostnader då de nu levererades direkt från Tyskland.

Risk/Osäkerhet

Markarbeten med natursten och andra mer komplext utformade markbeläggningar, se ”mattan” är dyrbara poster i ett projekt. Därför måste man säkerställa budget efter detta med goda riskmarginaler och påslag för oförutsatta kostnader. Detta kan även gälla oplanerade överraskningar under mark som inte kunde förutspås även med granskning av gamla ritningar. Kanske en provgrävning hade löst detta men samtidigt påträffades naturstenshällarna satta i betong bara slumpvist på vissa ställen.

Bodholmsgången har inte bara rustats upp med lagat golv utan fått värdefulla kompletteringar i form av färggranna planteringar med nya klimatanpassade träd och ett nyskapande rum med snurrstolar och det hela med respekt för Skärholmens identitet och tidsanda gällande arkitektur och material.

Slut